

Turvallisuus- ja tullialan työelämätoimikunnan tilannekuva 2018-2019

Turvallisuus- ja tullialan työelämätoimikunta on laatinut tilannekuvan toimialansa tutkintojen näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laadusta. Työelämätoimikuntien tehtäviin kuuluu tuottaa vuosittain tietoa ammatillisen koulutuksen näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laadusta omalla toimialallaan (Valtioneuvoston asetus ammatillisesta koulutuksesta 673/2017). Tätä tehtävää varten työelämätoimikunnilla on ollut käytössään seuranta-, arviointi- ja palautetietoa muun muassa Opetushallinnon tilasto-, ohjaus- ja säätelypalvelusta ja kansallisesta KOSKI-tietovarannosta.

Vuoden 2018 suoritustiedot on annettu toimikuntien käyttöön vuoden 2019 keväällä. Tämän ajankohdan jälkeen KOSKI-dataan tehdyt oppilaitosten tekemät mahdolliset korjaukset eivät näy tässä tilannekuvassa. Sama koskee vuoden 2019 suoritustietojen tilastotietoja, jotka on poimittu KOSKI-tietokannasta 2020 alkuvuodesta. Tarkistettavat suoritustiedot julkaistaan myöhemmin Opetushallinnon tilastopalvelussa Vipunen.fi -sivustolla.

Tilannekuvassa käytetyt tiedot on poimittu KOSKI-tietokannasta suoraan siinä muodossa kuin oppilaitokset ovat ne ilmoittaneet. Tilastot voivat sisältää puutteellisia tai virheellisiä tietoja. Esimerkiksi teknisistä syistä johtuen, kaikki oppilaitosten omiin opintohallintojärjestelmiin kirjatut tiedot eivät ole siirtyneet KOSKI-tietokantaan oikein, jolloin tieto tilastoituu ”ei tietoa”/”ei ilmoitettu” -kohtien alle.

Lähdemateriaalina on ollut esimerkiksi toimikuntien vierailukäyntiraportit, oikaisupyynnöt ja lausunnot.

Tutkintojen ja tutkinnon osien suoritustiedot

Tutkintojen ja tutkinnon osien suoritukset	2018		2019	
	koko tutkinto	Tutkinnon osat	koko tutkinto	Tutkinnon osat
Turvallisuusalan perustutkinto	695	5717	650	6495
Tullialan ammattitutkinto	32	196	24	141
Tullipalvelujen osaamisala	23		22	
Tullivalvonnan osaamisala	1		2	
Tyhjä	8		0	
Turvallisuusalan ammattitutkinto	308	2073	310	2547
Turvallisuusvalvojan erikoisammattitutkinto	434	1207	244	932
Yhteensä	1469	9193	1228	10115

*Tiedot poimittu 25.2.2019 (vuoden 2018 osalta) ja 15.1.2020 (vuoden 2019 osalta), eikä tietoja ole päivitetty näiden ajankohtien jälkeen. Tutkinnon osien suoritukset eivät sisällä paikallisina ilmoitettuja tutkinnon osia.

Opiskelun tavoite tutkinnon osittain (määrä)	2018		2019	
	tavoitteena koko tutkinto	tavoitteena tutkinnon osa/osia	tavoitteena koko tutkinto	tavoitteena tutkinnon osa/osia
Turvallisuusalan perustutkinto	5589	128	6409	86
Tullialan ammattitutkinto	194	2	131	10
Turvallisuusalan ammattitutkinto	1317	756	1638	909
Turvallisuusvalvojan erikoisammattitutkinto	1195	12	918	14
Yhteensä	8295	898	9096	1019

Pohdintoja

Tutkintojen ja tutkinnon osien määrien kehitys

Turvallisuusvalvojan erikoisammattitutkinnon ja lukkoseppämestarin erikoisammattitutkinnon osalta 1.1.2017 muuttunut LYTP (=Laki yksityisistä turvallisuuspalveluista), joka teki järjestyksenvalvonta ja turvasuojatoiminnasta luvanvaraisen elinkeinotoiminnan. Elinkeinotoiminnan harjoittajien palveluksessa tulee olla kyseessä olevan koulutuksen omaava vastaava hoitaja (pl turvasuojausyritys, jonka palveluksessa alle viisi henkilöä).

Koko tutkinnon suorituspäämäärät vaikuttivat isolta suhteutettuna koulutuksen järjestäjiin. Kehityssuunta turvallisuusalan perustutkinnon koko tutkinnon osalta näyttää isolta niistä tutkinnon osien suorituksissa, joissa on ollut tavoitteena koko tutkinnon suorittaminen. Suurimmaksi osaksi suoritetaan koko tutkintoa ja yksittäisiä tutkinnon osien suorituksia on vähän.

Tullialan ammattitutkinto on tarkoitettu henkilölle, joka työskentelee Suomen tullin operatiivisissa perustehtävissä tai ulkomaankauppaa tekevissä yrityksissä tullaus-, huolinta- ja alus selvitystehtävissä. Kaikki Tullin operatiivisiin tehtäviin rekrytoidut suorittavat Tullin järjestämän peruskoulutuksen (~2 v) yhteydessä ammattitutkinnon. Rekrytointeja on ollut vähän vuosina 2016-2018, jolloin tutkintoja on myös vähemmän. Yrityksille on tarjottu Tullialan tutkintokoulutusta vuosittain noin 20 hengen ryhmälle.

Marginaalisesti suoritettut tutkinnot ja osaamisalat

Tullialan ammattitutkinnossa on Alus selvitys-tutkinnon osa, jota laivameklarit ja alus selvitystehtävissä toimivat henkilöt voivat suorittaa joko pelkästään tai johonkin muuhun tutkintoon liitettynä. Tämä on Suomessa pieni ammattiryhmä ja siksi suorittajien lukumääräkin on pieni.

Turvallisuusvalvojan erikoisammattitutkintojen osalta vaihtelua aiheuttaa laki yksityisistä turvallisuuspalveluista, joka toi muutoksia turva-urakoitsijaliikkeen toimintaan. Jokaisella yrityksellä tulee siirtymäkauden jälkeen 1.1.2019 viimeistään olla haettuna turvallisuusalan elinkeinolupa ja vastaava hoitaja.

Vastaavaksi hoitajaksi voidaan hyväksyä se, joka on hyväksytysti suorittanut sisäministeriön asetuksella säädetyt vaatimukset täyttävän, ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaisen turvallisuusvalvojan tai sitä vastaavan erikoisammattitutkinnon (vastaavan hoitajan koulutus), 77 § sekä 13.7.2018/549.

Tutkintojen järjestäminen

Suoritettava tutkinto	Järjestämisluvat	Aktiiviset järjestäjät	Lisätietoja
Tullialan ammattitutkinto	2	2	
Turvallisuusalan ammattitutkinto	30	27	voimaantulo 1.1.2019
Turvallisuusalan perustutkinto	26	24	
Turvallisuusvalvojan erikoisammattitutkinto	23	20	
EI SISÄLLÄ SIIRTYMÄAJALLA OLEVIA TUTKINTOJA			
* vuoden 2018 suoritukset vartijan ammattitutkinnosta, koska tutkintoja ei voida erottaa teknisistä syistä			

**aktiivisuus määritellään sillä, onko koulutuksen järjestäjältä/oppilaitokselta kirjautunut tutkintojen tai tutkinnon osien suorituksia joko 2018 tai 2019 vuonna toimikunnalle toimitetun KOSKI-datan perusteella. Tiedot poimittu 25.2.2019 (vuoden 2018 osalta) ja 15.1.2020 (vuoden 2019 osalta), eikä tietoja ole päivitetty näiden ajankohtien jälkeen.*

Pohdintoja

Muutokset tutkintojen järjestämislupien määrissä

Tullialan ammattitutkintoa järjestää kaksi oppilaitosta. Toisen oppilaitoksen toiminta on alkanut vuodesta 2012 ja toisen vuodesta 2018 alkaen. Oppilaitokset ovat sopineet niin, että toinen koulutuksen järjestäjä järjestää tutkintoa Tullin henkilöstölle ja toinen yritysten henkilöstölle. Turvallisuusosalalla perus- ja ammattitutkintoihin on haettu järjestämislupia varmuuden vuoksi, myös tulevaisuuden varalle tutkintojen järjestämistä varten.

Tutkintojen järjestäminen

Tullialalla järjestämislupia ja aktiivisia järjestäjiä on ilmoitettu määrä. Turvallisuusosalalla perus- ja ammattitutkintoihin on haettu järjestämislupia tulevaisuuden varalle. Tavoitteena on kuitenkin järjestää tutkintoja, johon on haettu järjestämislupia. Saatua järjestämislupa antaa oikeuden tutkintojen järjestämiselle.

Tutkintojen / tutkinnon osien suoritusten jakaantuminen koulutuksen järjestäjien välillä

Tullialan ammattitutkinnossa on kaksi osaamisalaa, joista Tullin palvelujen osaamisalaa voivat suorittaa sekä Tullin että yritysten henkilöstö, kun taas Tullivalvonnan osaamisalaa voi suorittaa ainoastaan Tullin henkilöstö. Yllä olevan mainitun jaon mukaan toisessa oppilaitoksessa ei suoriteta lainkaan Tullivalvonnan osaamisalan tutkinnon osia. Lainsäädäntö mahdollistaa tutkinnon osien suorittamiset.

Turvallisuusosalalla lähtökohtaisesti pääpaino tutkintojen ja tutkinnon osien suorittamisessa on pääkaupunkiseudulla, jossa suoritetaan määrällisesti eniten tutkintoja. Lisäksi varsinkin pääkaupunkiseudulla suoritetaan muuhun Suomeen verrattuna erittäin runsaasti ”Vartijan koulutus” osatutkintoa, joka antaa mahdollisuuden hakea vartijaksi hyväksyntää paikalliselta poliisilta.

Tutkintojen järjestämisen kattavuus maantieteellisesti ja kielellisesti

Tilastojen mukaan turvallisuusalan ammatti- ja erikoisammattitutkintoja järjestetään 100 % suomenkielellä. Turvallisuusalan perustutkintoa on järjestetty 2018 suomenkielisesti 98,71% ja ruotsinkielisesti 1,29% ja vuonna 2019 suomenkielisesti 99,23% ja ruotsin kielisesti 2019 0,77%.

Tutkintoja järjestetään kattavasti ympäri Suomea, mutta pääpaino tutkintojen järjestämisessä on kasvukeskuksissa.

Näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laatu

Turvallisuusalan perustutkinto

Näytön suorituspaikat (2018): Työpaikka ja oppilaitos 2,68 %, oppilaitos 25,64 %, työpaikka 18,44 %.
Ei tietoa 53,24 %.

Näytön suorituspaikat (2019): Työpaikka ja oppilaitos 2,66 %, oppilaitos 21,08 %, työpaikka 22,48 %.
Ei tietoa 53,78 %.

Arvioinnista päättäneet (2019): Työnantaja, työelämän edustaja + opettaja/koulutuksen järjestäjä 1087, vain koulutuksen järjestäjän edustaja arvioija/arvioijat ja opettaja 26, vain työnantaja/työelämä 44. Opettaja 580. Ei tietoa 3460.

Turvallisuusalan ammattitutkinto

Näytön suorituspaikat (2018): Työpaikka ja oppilaitos 1,64 %, oppilaitos 31,84 %, työpaikka 7,81 %.
Ei tietoa 58,71 %.

Näytön suorituspaikat (2019): Työpaikka ja oppilaitos 2,59 %, oppilaitos 32,78 %, työpaikka 13,27 %.
Ei tietoa 51,35 %.

Arvioinnista päättäneet (2019): Työnantaja, työelämän edustaja + opettaja/koulutuksen järjestäjä 878, vain koulutuksen järjestäjän edustaja arvioija/arvioijat ja opettaja tyhjä, vain työnantaja/työelämä 35. Opettaja 267. Ei tietoa 1206.

Turvallisuusvalvojan erikoisammattitutkinto

Näytön suorituspaikat (2018): Työpaikka ja oppilaitos 0,75 %, oppilaitos 16,07 %, työpaikka 5,05 %.
Ei tietoa 78,13 %.

Näytön suorituspaikat (2019): Työpaikka ja oppilaitos 4,94 %, oppilaitos 22,32 %, työpaikka 12,34 %.
Ei tietoa 60,41 %.

Arvioinnista päättäneet (2019): Työnantaja, työelämän edustaja + opettaja/koulutuksen järjestäjä 245, vain koulutuksen järjestäjän edustaja arvioija/arvioijat ja opettaja 1, vain työnantaja/työelämä tyhjä. Opettaja 98. Ei tietoa 557.

Tullialan ammattitutkinto

Näytön suorituspaikat (2018): Työpaikka 75 %. Ei tietoa 25 %.

Näytön suorituspaikat (2019): Työpaikka 97,16 %. Ei tietoa 2,84 %.

Arvioinnista päättäneet (2019): Työnantaja, työelämän edustaja + opettaja/koulutuksen järjestäjä 121, vain koulutuksen järjestäjän edustaja arvioija/arvioijat ja opettaja tyhjä, vain työnantaja/työelämä tyhjä. Opettaja tyhjä. Ei tietoa 1.

Tutkinto	aloituskysely/HOKS	päätökysely/näytöt
Turvallisuusalan ammattitutkinto	3,9	3,9
Turvallisuusalan perustutkinto	4,1	4,0
Turvallisuusvalvojan erikoisammattitutkinto	4,0	4,1

**opiskelijapalautteen tarkastelujakso on 7/2018 – 9/2019. Arviointiasteikko 1-5, jossa (5) täysin samaa mieltä, (4) jokseenkin samaa mieltä, (3) osin samaa osin eri mieltä, (2) jokseenkin eri mieltä, (1) täysin eri mieltä*

Osaamisen arvioinnin kaksikantaisuuden toteutuminen

Osaamisen arviointi kaksikantaisesti on toteutunut erittäin hyvin. Laki ammatillisesta koulutuksesta (531/2017 54 §) antaa myös mahdollisuuden tietyin edellytyksin tehdä arviointi kahden opettajan toimin. Tarvitaan tietoisuuden lisäämistä tulevaisuudessa, koska työelämässä on 96 % asiakaskontakteja. Tullialan ammattitutkinnoissa on raportoinnin mukaan suoritettu näyttöjä työpaikalla vuonna 2018 75 % ja vuonna 2019 97,16 %. Suunta on oikea. Suurimmassa osassa näyttöjä ollut yksi työnantajan, työntekijän edustaja ja yksi opettaja.

Perustelut oppilaitoksissa järjestettävälle näytöille

Oppilaitoksessa tehtyjen näyttöjen osuus verrattuna työelämänäyttöihin on vaihdellut. Tutkinnon suorittaja ei ole päässyt toteuttamaan kaikkia työtehtäviä, ellei se ole liittynyt työpaikalla tehtäviin töihin. Työtehtävät/työpaikka ovat soveltuvia näytöihin. Kustannustehokkuus syistä on jouduttu toteuttamaan näyttöjä oppilaitoksissa. Vierailukäynnin yhteydessä saadun tiedon perusteella näyttöjä ei ole kyetty järjestämään yrityksissä, koska näyttöpaikkoja ei löytynyt tai osa näytöistä on ollut sellaisia, joita on ollut vaikea järjestää muuten kuin simuloidusti.

Yleistykset oikaisupyynnöistä

Ei voida tehdä yleistyksiä. Arvioinnin oikaisupyynnöitä ei ole tullut vielä yhtään työelämätoimikunnan käsittelyyn.

Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmien tilanne

Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmat ovat olleet ajan tasalla. Ne ovat olleet ohjeiden mukaisesti laadittuja. Pieniä täydennyksiä pyydetty osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmiin.

Henkilökohtaistamisen toteutuminen käytännössä

Yleisesti henkilökohtaistaminen on toteutunut hyvin. Toki oppilaitoskohtaisia eroja löytyy. Henkilökohtaistamiseen liittyviä päivityksiä tulisi tehdä tarpeen mukaan, jos tutkinnon osien suorittamisessa on tapahtunut edistymistä ja/tai tutkinnon osan vaihtuessa. Henkilökohtaistaminen tehdään yleensä hakeutumisvaiheessa. Jos opiskelijan töihin tulee muutoksia tai hän ei pysty suorittamaan tutkinnon osaa loppuun, hänelle tulisi antaa mahdollisuus koulutuksen täydentämiseen, jolloin myös henkilökohtaistaminen käytäisiin uudelleen läpi. Yleensä tieto työpaikalta tulee opiskelijan kautta opettajalle. Yhteistyötä on pidettävä yllä koko ajan ja toiminnan on oltava vuorovaikutteista. Vertaistuki ja opiskelijan vastuu omasta opiskelusta.

Hyvät käytännöt

Yleisesti: henkilökohtaistaminen onnistuessaan antaa joustavan tutkintojen suoritusmahdollisuuden.

Kehittämiskohteita järjestäjien toiminnassa

Työelämätoimikunta ja oppilaitokset ovat lisänneet tietoisuutta näyttöjen viemisestä työelämään työnantajien suuntaan. Tietoisuuden lisääminen työelämänäyttöjen tarpeellisuudesta vaatii vielä paljon tiedon jakamista. Ehdotuksena tähän tietoisuuden lisäämiseen on toimikunnalta noussut esiin infotilaisuus, jossa oppilaitokset ja työelämätoimikunta voisivat järjestää työnantajille ja heidän asiakkailleen tapahtuman.

Tutkintojen perusteiden toimivuus

Pohdintoja

Tutkinnon perusteiden työelämävastaavuus

Turvallisuusalan tutkintojen perusteet vastaavat hyvin työelämän tarpeita. Tutkintojen perusteet on toiminut hyvin tullialalla. Osaaminen on voitu osoittaa työpaikalla. Valmistava koulutus on ollut työelämää palvelevaa. Ammatti- ja erikoisammattitutkinnot olisi saatava laajemmiksi. Perustutkinto tällä hetkellä koetaan liian laajaksi.

Turvallisuusalan tutkinnoissa on paljon päällekkäisyyttä ja niiden välisessä hierarkiassa on kehittämisen paikka. Lisäksi monia turvallisuusalan perustutkinnoissa olevia osioita löytyy jo muiden alojen ammatillisista tutkinnoista. Perustutkintoa kehitettäessä tulisi siis mahdollistaa laaja-alaisesti valita osia myös muista tutkinnoista sekä karsia päällekkäisyydet muiden turva-alan tutkintojen kanssa.

Valinnaisuuden toteutuminen tutkintojen suorittamisessa

Valinnaisuudet antavat mahdollisuuden opintokokonaisuuksien ottamisen myös muista tutkinnoista. Valinnaisuudet antavat mahdollisuuden opintokokonaisuuksien ottamisen myös muista tutkinnoista, mutta kuitenkin vielä melko rajatusti. Opiskelijoiden työ-/työssäoppimispaikat rajaavat mahdollisuuksia valinnaisuuteen, sillä vain rajattua määrää tutkinnon osista pystytään tällöin suorittamaan.

Lisäohjeistuksen tarpeet tutkinnon osien ammattitaitovaatimuksissa tai ammattitaidon osoittamistavoissa

Turva-alalla suoritetaan edelleen todella runsaasti simuloituja oppilaitosnäyttöjä. Perusteluna tähän on usein ollut se, ettei näyttöympäristönä toimiviin asiakaskohteisiin päästä tekemään arviointia. Sekä koulutuksen järjestäjiä, että työelämää pitäisi pyrkiä ohjeistamaan siten, että työelämäarvioija voi arvioida suorituksen, vaikka opettaja ei olisi läsnä koko ajan. Arviointikeskustelu voidaan järjestää muualla kuin asiakaskohteessa.

Kaikkien koulutuksen järjestäjien kohdalla pitäisi pyrkiä tasapuoliseen linjaan, jossa osaaminen osoitetaan lainsäädännön mukaisesti työelämässä, aidoissa työtehtävissä.

Kokemuksia uusien tutkinnon perusteiden toimivuudesta

Ei kokemuksia uusien tutkintojen perusteiden toimivuudesta.